

Ieva Dakne

ZRKAC Izglītības un informācijas tehnoloģiju attīstības nodaļas
galvenā speciāliste

Horizontālā un vertikālā mācīšanās

Horizontālā un vertikālā mācīšanās ir attiecināma ne tikai uz pirmsskolas izglītības pakāpi, bet uz cilvēka mācīšanos mūža garumā un mūžizglītību.

Vertikālā mācīšanās:

- + māca skolotājs;
- + mācīšanās parasti norit telpā;
- + tas, ko uzdod pieaugušais, ir jāizdara;
- + lēmumus pieņem institūcija;
- + māca eksperti.

Horizontālā mācīšanās:

- + apgūst savu mācību vajadzību risināšanas iespējas;
- + lēmumus pieņem paši;
- + mācās no vienaudžiem;
- + mācīšanās notiek reālajā dzīvē;
- + lai notiktu horizontālā mācīšanās, nepieciešama sadarbība;
- + mācās no neveiksmīgiem, kļūdainiem piemēriem un pieredzes.

Runājot par šiem diviem mācīšanās redzējumiem, ir jāparaugās uz mācīšanās procesa plānošanu un procesa norises vērošanu. Mēs nevaram teikt, ka kāds no tiem ir svarīgāks vai mazāk svarīgs. Kā vienam, tā otram ir sava loma un nozīme. Tam jāpievērš uzmanība, veidojot temata plānu. Cilvēki jaunas lietas, jaunas prasmes mācās atdarinot. Piemēram, mācoties datorkursos, tikai klausoties vien, datorprasmes neapgūstam, ir nepieciešama iespēja darboties pašam praktiski, atdarinot lektora demonstrēto.

Atdarinot mazuļi mācās celties kājās, staigāt un runāt. Ja bērnam apkārt esošie pieaugušie nestaigātu un nerunātu, arī bērni to neiemācītos, jo nebūtu atdarināma parauga. Pieaugušajiem jāapzinās, ka viņi ir paraugs bērniem, tieši tāpēc jāapzinās, vai šis paraugs ir atdarināšanas vērts...

Tikpat nozīmīgas ir prasmes, kuras mēs varam apgūt, tikai esot kopā ar vienaudžiem, sadarbojoties ar citiem cilvēkiem, esot sociāli aktīviem, pavērojot, kā to vai ko citu dara grupas biedrs, draugs vai kolēģis.

Paanalizējot cilvēkam dzīvei nepieciešamās prasmes, varam pamanīt, ka vertikālās prasmes ir vairāk vērstas uz mums kā personības attīstību, bet horizontālās - uz mūsu kā sabiedrības locekļu sekmīgu darbošanos.

Avoti:

Skola 2030 Skolotāju mācīšanās kopienas materiāli

Horizontal vs Vertical Learning, Rokas Klemaitis, Aug 8, 2019

Diamond Management Consulting Inc. Horizontal & Vertical Learning